

SLUŽBA ZA REVIZIJU FINANSIRANJA POLITIČKIH STRANAKA

Na osnovu člana 10. stav (1) Zakona o finansiranju političkih stranaka („Službeni glasnik BiH“, broj: 95/12 i 41/16), člana 25. Pravilnika o godišnjim finansijskim izvještajima političkih stranaka („Službeni glasnik BiH“, broj: 96/13 i 89/16) i člana 12. Pravilnika o administrativnim procedurama pregleda, kontrole i revizije finansijskih izvještaja političkih stranaka („Službeni glasnik BiH“, broj: 103/08), izdajem

IZVJEŠTAJ O PREGLEDU GODIŠNJEG FINANSIJSKOG IZVJEŠTAJA ZA 2018. GODINU LIBERALNO DEMOKRATSKE STRANKE BIH

Broj: 03-07-6-313/19
Sarajevo, 12. avgust 2020. godine

SADRŽAJ

MIŠLJENJE REVIZORA	3
1. UVOD	4
2. PREDSTAVLJANJE POLITIČKE STRANKE	4
3. OPIS PREGLEDA I KONTROLE FINANSIJSKOG IZVJEŠTAJA	5
Predmet pregleda i kontrole.....	5
Cilj pregleda i kontrole	5
Obim pregleda i kontrole	5
4. PRETHODNE KONTROLE I REVIZIJE	5
5. NALAZI I PREPORUKE	6
5.1 NALAZI.....	6
5.2 PREPORUKE	9

MIŠLJENJE REVIZORA

Služba za reviziju finansiranja političkih stranaka je izvršila pregled godišnjeg finansijskog izvještaja Liberalno demokratske stranke BiH za 2018. godinu i finansijskog izvještaja za period od dana podnošenja prijave za ovjeru za izbore do dana ovjere rezultata Općih izbora, održanih u oktobru 2018. godine.

Rukovodstvo političke stranke je odgovorno za finansijske izvještaje, postupanje stranke u skladu sa odredbama Zakona o finansiranju političkih stranaka i odredbama poglavlja 15 Izbornog zakona Bosne i Hercegovine, te uspostavljanje efikasnog sistema internih kontrola.

Pregled smo obavili u skladu sa revizijskim standardima primjenjivim na angažmanu u pregledu. Ovi standardi zahtijevaju da planiramo i izvršimo pregled da bi dobili umjerenu pouzdanost da stranka nije značajno kršila odredbe Zakona o finansiranju političkih stranaka.

Pregled je ograničen na kontrolu godišnjeg finansijskog izvještaja političke stranke i primjenu analitičkih procedura na podacima iz finansijskih izvještaja, pa prema tome ne obezbjeđuju pouzdanost koja bi se dobila izvršenom revizijom u prostorijama stranke.

Pregledom godišnjeg finansijskog izvještaja za 2018. godinu, utvrđeno je da je Liberalno demokratska stranka BiH prekršila odredbe člana 4. stav (1), člana 11. stav (1) i člana 12. stav (1), (4) i (5) Zakona o finansiranju političkih stranaka.

Na osnovu našeg pregleda, odnosno kontrole finansijskog izvještaja, osim gornjih napomena, nismo zapazili ništa značajno što bi ukazalo na nedostatke u finansijskom izvještaju ili na finansiranje ove političke stranke suprotno odredbama Zakona o finansiranju političkih stranaka, niti na finansiranje troškova izborne kampanje suprotno odredbama člana 15.10 Izbornog zakona Bosne i Hercegovine.

1. UVOD

Služba za reviziju finansiranja političkih stranaka (u daljem tekstu: Služba za reviziju) izvršila je pregled godišnjeg finansijskog izvještaja Liberalno demokratske stranke BiH za 2018. godinu i finansijskog izvještaja za period od dana podnošenja prijave za ovjeru za izbore do dana ovjere rezultata Općih izbora, održanih u oktobru 2018. godine.

Pregled i kontrola finansijskih izvještaja provedeni su u skladu sa članom 25. Pravilnika o godišnjim finansijskim izvještajima političkih stranaka i članom 2. Pravilnika o administrativnim procedurama pregleda, kontrole i revizije finansijskih izvještaja političkih stranaka.

Zbog činjenice da nije obavljena revizija u prostorijama političke stranke, postoji mogućnost da pojedine materijalno značajne greške ne budu otkrivene.

Prema podacima iz godišnjeg finansijskog izvještaja Liberalno demokratska stranka BiH se finansirala iz sljedećih izvora:

R/B	Izvori finansiranja	Iznos (KM)	Struktura (%)
1.	Članarina	160,00	0,53
2.	Prilozi fizičkih lica (3-a)	1.000,00	3,32
3.	Prilozi pravnih lica (3-b)	0,00	0,00
4.	Prihodi od imovine (3-c)	0,00	0,00
5.	Prihodi od dobiti preduzeća u vlasništvu političke stranke (3-d)	0,00	0,00
6.	Prihodi od poklona (3-e)	4.006,08	13,29
7.	Prihodi iz budžeta (3-f)	24.966,89	82,85
8.	Prihodi od propagande (3-g)	0,00	0,00
I	Ukupni prihodi (1-8)	30.132,97	99,99
II	Ostali prihodi i drugo	3,12	0,01
	Izvori finansiranja (I+II)	30.136,09	100,00

U godišnjem finansijskom izvještaju stranka je iskazala rashode u ukupnom iznosu od 51.328,53 KM.

2. PREDSTAVLJANJE POLITIČKE STRANKE

Naziv političke stranke je Liberalno demokratska stranka BiH. Skraćeni naziv stranke je LDS BiH.

Liberalno demokratska stranka Bosne i Hercegovine je registrovana kod Kantonalnog suda u Sarajevu, Rješenjem broj: R-1-2/00 od 03.07.2000. godine, sa sjedištem u Sarajevu, Maršala Tita 9a. Naknadno je izvršen upis stranke u registar Općinskog suda u Sarajevu, Rješenjem broj: 065-0-F1-10-000009 od 17.06.2010. godine i promjena osobe ovlaštene za predstavljanje i zastupanje stranke, Rješenjem broj: 065-0-F1-12-000017 od 31.05.2012. godine.

Lice ovlašteno za zastupanje stranke u 2018. godini je Amir Husarić, predsjednik stranke¹.

Lice ovlašteno za podnošenje finansijskih izvještaja za 2018. godinu je Nusret Morankić.

¹ Rješenjem Općinskog suda u Sarajevu, broj: 065-0-F1-19-000002 od 27.08.2019. godine, kao lice ovlašteno za predstavljanje i zastupanje Liberalno demokratske stranke upisan je Hasib Salkić.

Prema podacima iz godišnjeg finansijskog izvještaja za 2018. godinu, Liberalno demokratska stranka Bosne i Hercegovine ima sljedeću organizacionu strukturu:

- Centralni ured LDS BiH u Sarajevu,
- Mladi liberali BiH,
- Kantonalni odbor LDS BiH Goražde,
- 18 općinskih odbora LDS BiH i
- Organizacioni dio LDS BiH u Brčko distriktu BiH.

3. OPIS PREGLEDA I KONTROLE FINANSIJSKOG IZVJEŠTAJA

Predmet pregleda i kontrole je godišnji finansijski izvještaj Liberalno demokratske stranke BiH za 2018. godinu i finansijski izvještaj za period od dana podnošenja prijave za ovjeru za izbore do dana ovjere rezultata Općih izbora, održanih u oktobru 2018. godine.

Cilj pregleda i kontrole je da revizor na bazi finansijskih izvještaja pokuša da ustanovi da li je politička stranka u izvještajnom periodu postupala u skladu sa odredbama Zakona o finansiranju političkih stranaka i odredbama člana 15.10 Izbornog zakona Bosne i Hercegovine. Ukoliko revizor na bazi kontrole finansijskog izvještaja utvrdi određena kršenja zakona, ocjenjuje da li je potrebno izvršiti reviziju u prostorijama stranke da bi mogao izraziti mišljenje o tome da li se stranka finansirala u skladu sa Zakonom o finansiranju političkih stranaka.

Obim pregleda i kontrole finansijskih izvještaja Liberalno demokratske stranke BiH obuhvata kontrolu i provođenje analitičkih procedura radi utvrđivanja usklađenosti podataka koje je stranka iskazala u finansijskim izvještajima sa odredbama Zakona o finansiranju političkih stranaka, odnosno usklađenosti izvora finansiranja i načina trošenja sredstava, sa posebnim naglaskom na prihode iz budžeta, novčane i nenovčane donacije, te troškove izborne kampanje.

4. PRETHODNE KONTROLE I REVIZIJE

Služba za reviziju je izvršila pregled, odnosno reviziju godišnjih finansijskih izvještaja Liberalno demokratske stranke BiH u periodu od 2005. do 2017. godine, nakon kojih su izdati izvještaji revizije sa mišljenjem revizora, nalazima revizije i preporukama političkoj stranci.

Nakon izvršenog pregleda godišnjeg finansijskog izvještaja za 2017. godinu, stranci su date preporuke: da poslovne knjige vodi u skladu sa računovodstvenim propisima, odnosno da vodi pravilne evidencije o svojim приходima, rashodima, obavezama i novčanim tokovima, da finansijske izvještaje podnosi u formi koju je Centralna izborna komisija BiH propisala svojim podzakonskim aktima, da dostavlja dodatnu dokumentaciju na zahtjev Centralne izborne komisije BiH, da blagajničko poslovanje uspostavi u skladu sa važećim propisima i isto vodi u skladu sa principima blagajničkog poslovanja i da poštuje porezne propise, naročito one iz kojih proizilaze dodatni troškovi i obaveze za političku stranku.

Nerealizovane preporuke:

Na osnovu uočenih nedostataka u godišnjem finansijskom izvještaju za 2018. godinu, utvrđeno je da politička stranka, nije ispoštovala preporuke revizije.

5. NALAZI I PREPORUKE

5.1 NALAZI

- a) **Pregledom godišnjeg finansijskog izvještaja utvrđeno je da je Liberalno demokratske stranke BiH prekršila odredbe člana 4. stav (1) Zakona o finansiranju političkih stranaka².**

Politička stranka je dostavila program utroška sredstava za 2018. godinu, kojim je predvidjela ukupne troškove u iznosu od 29.000,00 KM. Uvidom u finansijski izvještaj utvrđeno je da je stranka u 2018. godini ostvarila troškove u iznosu od 51.328,53 KM.

Pregledom finansijskog izvještaja, poslovnih knjiga i finansijske dokumentacije utvrđeno je da je politička stranka sredstva u iznosu od 29.723,00 KM utrošila mimo svog programa utroška sredstava za 2018. godinu.

- Stranka je troškove takse, novčanih kazni i sl. planirala u iznosu od 6.000,00 KM, a iste je ostvarila u iznosu od 26.333,80 KM, što je za 20.333,80 KM više od planiranog iznosa.
- Uvidom u godišnji finansijski izvještaj stranke, utvrđeno je da je ostvarila troškove reprezentacije u iznosu od 4.491,66 KM, troškove prevoza u iznosu od 1.590,64 KM, troškove komunalnih usluga u iznosu od 1.087,40 KM, troškove grijanja u iznosu od 669,50 KM, troškove knjigovodstvenih usluga u iznosu od 1.020,00 KM i humanitarne rashode u iznosu od 530,00 KM. Navedene troškove stranka nije predvidjela svojim programom utroška sredstva.

Obzirom da je Liberalno demokratske stranke BiH sredstva trošila mimo svog programa utroška, prekršila je odredbe člana 4. stav (1) Zakona o finansiranju političkih stranaka.

- b) **Politička stranka je prekršila odredbe člana 11. stav (1) i člana 12. stav (1) i (4) Zakona o finansiranju političkih stranaka.**

Pregledom godišnjeg finansijskog izvještaja, finansijske dokumentacije koju je politička stranka dostavila na zahtjev Centralne izborne komisije BiH, te dokaza iz drugih izvora utvrđeno je da dio evidencija o novčanim tokovima, rashodima i obavezama političke stranke nije potpun i da godišnji finansijski izvještaj nije potpun u skladu sa odredbama Pravilnika o godišnjim finansijskim izvještajima političkih stranaka – u daljem tekstu Pravilnik.

- (1) U godišnjem finansijskom izvještaju, koji je podnijela Centralnoj izbornoj komisiji BiH Liberalno demokratska stranka BiH nije prijavila dva transakcijska računa: transakcijski račun Općinskog odbora LDS BiH Doboj Istok, broj: 1995010094703443 kod Šparkasse banke i transakcijski račun Centralnog ureda stranke, broj: 3386602200445809 kod Unicredit banke.

- Sa transakcijskog računa Općinskog odbora LDS BiH Doboj Istok, broj: 1995010094703443 stranka je 23.05.2018. godine izvršila prenos sredstava na račun Centralnog ureda stranke, broj: 3383102200358781 kod Unicredit banke, u iznosu od 3.997,00 KM.

Obzirom da stranka nije dostavila izvode sa navedenog transakcijskog računa, nije utvrđeno koliki promet je ostvario ovaj organizacioni dio stranke i iz kog izvora je obezbijedio sredstva koja je uplatio Centralnom uredu stranke.

² U skladu sa odredbom iz člana 4. stav (1) Zakona o finansiranju političkih stranaka, stranka finansijska sredstva iz člana 3. stav (1) ovog Zakona može koristiti isključivo za ostvarivanje ciljeva utvrđenih svojim programom i statutom.

- Uvidom u pregled obaveza i potraživanja, odnosno izvod otvorenih stavki Unicredit banke sa Liberalno demokratskom strankom BiH, utvrđeno je da je politička stranka na računu broj: 3386602200445809 imala 0,45 KM na dan 31.12.2018. godine. Stranka je dostavila odgovor Unicredit banke, koji je pribavila putem e-maila, u kome se navodi da putem ovog računa nije bilo prometa u 2018. godini.

Neprijavlivanjem u godišnjem finansijskom izvještaju transakcijskih računa i njihovog prometa, Liberalno demokratska stranka BiH je prekršila odredbe člana 11. Pravilnika.

- (2) Troškove zakupnine dva organizaciona dijela politička stranka nije prijavila u godišnjem finansijskom izvještaju.
- Oćinskom odbor stranke u Ilijašu općina je dodijelila poslovni prostor na korištenje bez naknade, što je politička stranka u izvještaju prijavila kao nenovčanu donaciju Općine Ilijaš u iznosu od 1.586,88 KM.
 - Općina Jablanica je općinskom odboru stranke u Jablanici dodijelila prostor na korištenje bez naknade, pa je stranka po tom osnovu u godišnjem finansijskom izvještaju prijavila nenovčanu donaciju u iznosu od 2.419,20 KM.

U skladu sa odredbama člana 21. i 22. Pravilnika politička stranka je bila obavezna da u finansijskom izvještaju iskaže troškove zakupnine u iznosu navedenih nenovčanih donacija, odnosno 4.006,08 KM.

- (3) U godišnjem finansijskom izvještaju politička stranka obaveze na dan 31.12.2018. godine nije iskazala u skladu sa odredbama člana 24. stav (1) tačka b) Pravilnika o godišnjim finansijskim izvještajima političkih stranaka.
- Obaveze prema dobavljačima na dan 31.12.2018. godine stranka je u finansijskom izvještaju iskazala u iznosu od 101.633,88 KM³. Za sve obaveze stranka je navela da su nastale 01.01.2008. godine.
 - Uvidom u poslovne knjige Centralnog ureda LDS BiH, utvrđeno je da su u godišnjem finansijskom izvještaju prijavljene obaveze samo Centralnog ureda stranke, a ne i nižih organizacionih dijelova stranke koji su imali svoje finansijsko poslovanje, odnosno primali usluge i plaćali ih sa svojih transakcijskih računa.
 - Uvidom u finansijske izvještaje Liberalno demokratske stranke BiH unazad dvije godine, utvrđeno je da su u finansijskim izvještajima za 2016., 2017. i 2018. godinu, obaveze iskazane u identičnom iznosu, iako je stranka svake godine imala transakcije sa dobavljačima. Navedeno potvrđuje činjenicu da politička stranka ne vodi evidencije o obavezama, već ih iz godine u godinu prepisuje u istom iznosu.
 - Obaveze prema svim dobavljačima, osim obaveza prema Službi za zajedničke poslove organa i tijela Federacije BiH i obaveza prema pravnom licu VIA-MEDIA Sarajevo stranka je iskazala u jednom iznosu od 40.737,78 KM. U skladu sa odredbama člana 24. Pravilnika, politička stranka je obavezna iskazati obaveze prema svakom povjeriocu pojedinačno, navesti datum nastanka obaveze i iznos obaveze na određeni dan, odnosno zadnji dan izvještajnog perioda.

³ Stranka je u poslovnim knjigama Centralnog ureda LDS BiH evidentirala obaveze prema dobavljačima u iznosu od 102.359,63 KM.

- Obaveze prema Službi za zajedničke poslove organa i tijela Federacije BiH stranka je prijavila u iznosu od 43.970,65 KM. Na zahtjev Centralne izborne komisije BiH navedena Služba je dostavila akt, broj: 02-11-2284/20 od 26.05.2020. godine u kome navodi da su njena potraživanja od Liberalno demokratske stranke na dan 31.12.2018. godine iznosila 60.245,88 KM⁴.
- Prema pravnom licu VIA MEDIA politička stranka je iskazala obavezu u iznosu od 16.925,45 KM. Na osnovu presude Kantonalnog suda u Sarajevu, broj: 65 0 Ps 014698 10 Pz2 od 15.10.2012. godine, utvrđeno je da dug Liberalno demokratske stranke BiH prema ovom pravnom licu iznosi 28.125,45 KM, te obaveza za troškove parničnog postupka u iznosu od 7.194,50 KM.

c) Liberalno demokratske stranke BiH nije postupila u skladu sa odredbama člana 12. stav (5) Zakona o finansiranju političkih stranaka.

- Na zahtjev Centralne izborne komisije BiH, da dostavi poslovne knjige na nivou stranke, odnosno bruto bilans i glavnu knjigu sa kompletnim analitičkim evidencijama na nivou političke stranke u periodu od 01.01. 2018. do 31.12.2018. godine, Liberalno demokratska stranka BiH je dostavila bruto bilans Centralnog ureda LDS BiH, na kome je naznačen datum štampe 27.02.2019. godine. Na navedenom finansijskom iskazu evidentirani su podaci o prihodima iz budžeta, koji se za 619,64 KM razlikuju od podataka iskazanih u bruto bilansu Centralnog ureda LDS BiH, koji je štampan 04.09.2019. godine i dostavljen Centralnoj izbornoj komisiji BiH. Pored navedenog i promet transakcijskih računa se u istom bruto bilansu, koji je štampan na dva različita datuma, razlikuje za 133,17 KM. U skladu sa računovodstvenim propisima nedopustivo je da se poslovne knjige, nakon što su zaključene na kraju izvještajne godine, koriguju ili ispravljaju.
- Na zahtjev da dostavi kopiju izvoda sa transakcijskog računa, broj: 1990490005093420 kod Šparkasse banke u periodu od 02.06.2018. do 31.12.2018. godine i kopiju izvoda sa transakcijskog računa broj: 3383102200358781 kod UniCredit banke u periodu od 01.11. 2018. do 31.12.2018. godine, politička stranka je dostavila prepisku sa bankama putem e-maila, iz kojih nije moguće utvrditi da li je stranka ostvarila promet putem računa u periodu za koji nije dostavila izvode⁵.
- Na zahtjev da dostavi kopiju izvoda sa transakcijskog računa Općinskog odbora Liberalno demokratske stranke BiH Doboj Istok, broj: 1995010094703443 kod Šparkasse banke u periodu od 01.01.2018. do 31.12.2018. godine, stranka je odgovorila da po navodima predsjednika ovog općinskog odbora račun je u mirovanju, odnosno nije aktivan. Navodi političke stranke da račun nije bio aktivan nisu tačni, jer je utvrđen prenos sredstava sa ovog računa Centralnom uredu stranke u iznosu od 3.997,00 KM.

Obzirom da politička stranka nije dostavila dokumentaciju koja je od nje tražena, prekršila je odredbe člana 12. stav (5) Zakona o finansiranju pšolitičkih stranaka.

⁴ Sa zateznim kamata, prema Sporazumu o izmirenju duga zaključenom 25.02.2020. godine između LDS BiH i Službe za zajedničke poslove organa i tijela Federacije BiH, dug prema pravosnažnoj presudi Općinskog suda u Sarajevu broj: Ps-153/03-1 od 14.10.2004. godine iznosi 63.854,20 KM i troškovi parničnog postupka 1.368,00 KM.

⁵ U e-mailu Šparkasse banke, upućenom političkoj stranci, banka je navela da dostavlja izvod za period 02.06.2018. – 31.12.2018. godine, a potom je rukom napisano da nije bilo prometa. UniCredit banka je dostavila konfirmaciju sa stanjem računa na dan 31.12.2018. godine, ali ne i potvrdu o prometu transakcijskog računa.

Troškovi izborne kampanje

Prema odredbama člana 15.10 Izbornog zakona Bosne i Hercegovine politička stranka za potrebe izborne kampanje ne smije potrošiti više od 0,30 odnosno 0,20 KM⁶ po biraču u svakom izbornom krugu, prema broju birača koje je objavila Centralna izborna komisija BiH. Prema podacima Centralne izborne komisije BiH, Liberalno demokratska stranka BiH je u svrhu izborne kampanje mogla da potroši 432.183,33 KM.

U finansijskom izvještaju za period od dana podnošenja prijave za ovjeru za izbore do dana ovjere rezultata Općih izbora 2018. godine, niti u godišnjem finansijskom izvještaju za 2018. godinu Liberalno demokratska stranka BiH nije iskazala troškove izborne kampanje.

Na upit Centralne izborne komisije BiH, na koji način je stranka finansirala izbornu kampanju, obzirom da u finansijskim izvještajima nije iskazala troškove izborne kampanje, Liberalno demokratska stranka BiH je dostavila odgovor u kome navodi da je na Općim izborima 2018. godine učestvovala u koaliciji sa Narodnom strankom Radom za boljitak, te da je sve troškove izborne kampanje snosila Narodna stranka Radom za boljitak.

5.2 PREPORUKE

Preporučuje se Liberalno demokratskoj stranci BiH da se pridržava odredaba Zakona o finansiranju političkih stranaka i odredaba Izbornog zakona BiH, a posebno na osnovu uočenih nedostataka se preporučuje:

- *da finansijska sredstva osigurana za finansiranje političke stranke koristiti u skladu sa svojim programom utroška,*
- *da poslovne knjige vodi u skladu sa računovodstvenim propisima i poštuje računovosrtvena načela,*
- *da uspostavi potpune i tačne evidencije o novčanim tokovima, rashodima i obavezama političke stranke,*
- *da finansijske izvještaje koje podnosi Centralnoj izbornoj komisiji BiH popunjava u skladu sa Pravilnikom o godišnjim finansijskim izvještajima političkih stranaka i*
- *da dostavlja dodatnu finansijsku dokumentaciju koju od nje zatraži Centralna izborna komisija BiH.*

KOMENTAR

Liberalno demokratska stranka BiH se aktom broj: 52/2020 od 17.07.2020. godine očitovala na Preliminarni izvještaj o pregledu godišnjeg finansijskog izvještaja za 2018. godinu. U navedenom aktu politička stranka navodi razloge zašto u finansijskom izvještaju za 2018. godinu nije prijavila troškove zakupnine poslovnih prostora, koje su joj na korištenje bez naknade dodijelile općine Ilijaš i Jablanica. Takođe stranka navodi da je preporuke revizije ispoštovala i iste ugradila u svoj finansijski izvještaja za 2019. godinu. Stranka je navela da nema obaveza prema pravnom licu VIA MEDIA, jer je protiv istog dobila pravni spor.

⁶ Član 15.10 stav (2) propisuje da se maksimalno dozvoljeni iznos za finansiranje izborne kampanje izračunava tako što se broj glasača u svim izbornim jedinicama u kojima politički subjekt ima kandidatsku listu ili kandidata pomnoži sa: 30 feninga za načelnika opštine odnosno gradonačelnika i za članove skupštine opštine, članove Narodne skupštine RS i Predstavničkog doma Parlamenta Federacije BiH, članove Parlamentarne skupštine BiH, člana Predsjedništva BiH, i predsjednika i potpredsjednike RS, odnosno 20 feninga za izbore za članove kantonalnih skupština.

Politička stranka uz očitovanje na preliminarni izvještaj nije dostavila nove dokaze koji bi uticali na nalaze revizije navedene u preliminarnom izvještaju o pregledu godišnjeg finansijskog izvještaja za 2018. godinu, te su revizijski nalazi ostali nepromijenjeni.

Pomoćnik revizora

Mr.sc. Goran Cicović

Šef Službe za reviziju, revizor

Mr.sc. Hasida Gušić